

במדניה

קולי — יעלף. מיספריהטלפון של לא היה רשום במדניה, משום-מה. ימים אחדים חלפו עד שאננו איתר את סם. «מא כאן, בניו-יורק, אמר ארנון. אחרי שעה נשמעה בקישה על הדלת. סם פתח וניצב בפתח. 60 שנה לא היה ראינו. פרצנו בצחוק נוראי. הוא אמר לי, ברוב טיפשות: את ככלל לא היית תנית! או ירעתי שאני אבודה. זקנה בת 70, הנראית ומדברת כמו נערה בת 12 אינה יכולה לזקוף לזכותה חוכמה רבה. למחרת הוא הציע לי נישואין. סי רבת. 16 שנים חייתי לברי. איך אתה גלחתים במחיצתו של גבר? חזרתי לארץ. «סם בא אחריי. שוב ביקש. היו הרבה סצינות של בכי וסירוב ותחנון. נים. לבסוף נכנעת. אחרי פרידה של 60 שנה, התחתנתי עם סם פבונר. «מה, אני בגילך?» יהודית אורני שטיין סגרה את הסטודיו התל-אביבי שלה ועקרה לניו-יורק. לפעמים היא מבקרת בתל-אביב, מלאת נעורים ואהבה. כמו שיריה בספר. שיצא השבוע: «בא לי לצייר אותך/ במיכחול של אהבה/ בצבעים שהם מילים/ ברוב אור וגם צללים. בא לי גם לפסל אותך, במגע של יצירה/ יי יטו את צורתך. עיניי יפיתו בצורה/ חיים וחום של נשמה. / בא לי גם לשיר אותך/ בצל לילים, בלחן של ערגה. / בא לי אף לרקוד אותך/ במיקצב וקו רחב גדול ובעוצמה. / בא לי לשחק אותך/ בשלל צבעים שדמותך/ כך, תהיה לי גם תמונה/ גם פסל וגם מנגינה/ מחול. מישחק ותגינה שלמה. / אך לבסוף, הרי רוצה אני מכל זה / רק אותך אותך אותך — וזה זה».

פיתאום אני פוגשת בוגרות שלי. והן כבר זקנות. אמרת אורנשטיין כי חיוך תמה, «כואב להן פה וכואב להן שם, ויש להן נכדים, ואני מתפלאת. מה, גם אני בגילן? משונה!»

שרה ליכוביץ

תיעוד

הימים הנוראים של אדם קלר

משחית פניה המקרקעין

מתל-אביב בתב ספר באמסטרדם

תושבי תל-אביב מכירים בעל-פה את הכתובות הרבות המרוחות בצבע שחור על קירות הבתים בעיר. תפורק קריית-ארבע! «כנא לכלא!», יהודים וערבים הם אחים! אדם קלר הוא האיש שבמשך שנים טחף להביע את דעתו בדרך מקורית זו, והכתובות הן ברובן פרי-מיכחולו.

עכשיו הוא שכ משותף בת שנה בחו"ל, ובאמתחתו ספר שכתב והוציא לאור בהולנד. שם הספר: ימים נוראים. 200 עמודים, כריכה רכה. הספר עוסק בניתוח המצב הפוליטי בישראל: תהליכים חברתיים, יחסי מורחיים, מיפלות. למה בחר דווקא בשם ימים נוראים?

קלר: יש לשם משמעות כפולה. חלק מתוכנו אכן מתאר ימים נוראים — ימי מילחמת-הלבנון, צברה ושאתי — לה וכו'. ומצד שני המשמעות הדתית של הימים הנוראים — הימים שבין ראשי-השנה ויום-הכיפורים. במקור היה זה שם של מאמר שכתבתי בסוף '85 על התקופה הקצרה שבה אירע רצח הישיב ראלים בלאונקה, הפצצת מטה אש"ף בתוניסיה, הרצח בראס-בורקה, פרשת אכילה-לאורו — כל האירועים האלה התרחשו בקיבוץ של כמה שברי עות, שאגב, חפץ בחלקו את הימים הנוראים עליי הלוח העברי.

במשך שלושה חודשים ישב בבית כפרבו של אמסטרדם, וכתב מהבוקר עד הלילה, בלי שבתות ובלילי חגים. לא יצאתי מהבית. שלושה חודשים הייתי באמסטרדם בלי לראות אפילו מוסיאון אחד.

אוהל, יוסף פולן. התגרשתי ממנו והתי-חתיני עם אחד ממייסדי קיבוץ גיב-עתי-כרנר, שלמה בן-דוד. ילדתי לו שני ילדים, נעמי וארנון, וכל הזמן הזה גם רקדתי, עם אחותי התאומה ובלעדיה, וניהלתי סטודיו. והיו לי חיים מרתקים והרבה הרפתקות מעניינות.

«אמא שלי וגם אנחנו, התאומות, דגלנו בתיאוריה שנחשבה באותם ימים כחדשנית: חשבנו שצריך למוג בין הריקוד הקלאסי לבין הריקוד המודרני, ושצריך לחכות בסבלנות כמה עשרות שנים, עד שמתוך המיווג הזה יצמח ריקוד ישראלי-אמיתי. גורית קדמן, רקדנית חשובה שנפטרה לפני חודשיים, חשבה אחרת. היא האמינה שכל מה שנעשה בארץ הופך מייד לריקוד ישראלי אותנטי».

עד כאן רבריה של יהודית. סטודיה אורנשטיין, ברחוב אחד-העם 42, היה מוסד ירוע בתל-אביב הקטנה. אחת לשלושה חודשים נערך שם נשף-באלט. שיבעה ריקודים, הכר-ריאוגרפיה של אורנשטיין, התאורה של בעלה, בן-דוד. הרקדניות היו בנות תל-אביב, שחלמו על תהילת-עולם: טובה גרון, עליזה טר, רות פרוינד, הניה שלומוב ואחרות.

«בשיא התהילה פרשתי», אמרת אורנשטיין, «כדי שלא לבזות את עצמי ולא להיות נלעגת. אף-אחד לא אהב להביט ברקדנית מזדקנת שגופה מ' סורבל. המשכתי לנהל את הסטודיו

אורנשטיין, 1987. שנינו פרצנו בצחוק...

ולהצמיח דורות של רקדנים. סמי מולי, כן, ג'וקי ארקין והונדן ליון למדו אצלי תנועה». «לא השתנית!» לפני 16 שנים נפטר שלמה בן-דוד, בעלה של אורני שטיין. פבונר, שתמיד היה קיים ברקע, מרחוק, היה נשוי באושר. בחגים שלח לאורנשטיין כרטיס-ברכה, לפעמים גם זכר את ימי-ההולדת שלה ושל בעלה. וזה הכל.

בינתיים בגרו לידיה של אורנשטיין, נעמי נישאה לגבר הולנדי, והיא מת-גוררת בהולנד. ארנון נסע לניו-יורק ללמוד חינוך גופני. באחד ממכתביו האקראיים, לפני שנתיים, סיפר פבונר לאורנשטיין כי אשתו נפטרה. אבל החיים נמשכו. פני זנר שם ואורנשטיין כאן.

שנה עברה. יהודית אורנשטיין נס' עה לבקר את ארנון הלומד בניו-יורק. בקול עליו היא מצחקקת את המשכו של הסיפור. «אמרת לארנון: תתקשר לסם ות' גיד לו שאני כאן. שהרי אם ישמע את

דרכי חיים הילדה הנצחית

זה לקח קצת זמן. אבל הילדה בת ה-12 התחתנה עם המורה לנגינה

גם עכשיו, בגיל 75, עוד נקרות ברכה הרפתקות לרוב. והיא, מצידה, נענית להן, מחזרת אחריהן, מחפשת בקדחתנות אחרי התרגשויות החדשות, כמו סיפור נישואיה השלישיים. יהודית אורנשטיין, בעבר רקדנית מהוללת ובעלת סטודיו לריקוד, מגוללת את סיפור נישואיה בשמחה נערית מופגנת. עיניה זוהרות, ורגליה מתופפות על הריצפה בלהט. מספרת אורנשטיין: בתחילת שנות ה-20 הגיע לתל-אביב כנר ברלי-

רקדנית אורנשטיין, 1937. זאת היתה טרגדיה קטנה...

ני צעיר ונלהב. הוא הצטרף לצוות המוריים של בית-ספר לנגינה. אמי, שהיתה בעלת הסטודיו הראי שון לריקוד בתל-אביב, שלחה את אחותי תי התאומה, שושנה (אמה של הרקדנית גבי אלדור), ואותי, ללמוד נגינה בבית-הספר ההוא. היינו רקדניות מת-חילות, ואמא חשבה שחשוב לנו ללמוד גם נגינה. תמורת שיעורינו נתנה בחיי גם שיעורי-מחול לתלמידי בית-הספר לנגינה.

אני למדתי לנגן בכינור אצל הכנר הברליני, סם פבונר שמו. הוא התלהב מאוד מכישרונותיי המוסיקליים, וכי תוך זמן קצר הגיע לביתנו יום-יום כדי ללמד אותי לנגן.

אחרי שנת שהייה בתל-אביב הוא קיבל מיכתב מאמו, שבו היא מבקשת ממנו לעזוב את פלסטניה ולנסוע לארץ-צות-הברית.

קריירה ודמעות. הוא נסע. אני הייתי אז בת 12. הוא בן 21. והוא אהב אותי. התכתבנו באופן נמרץ במשך שש שנים. כשהגעתי לגיל 18, הוא רצה לשלוח לי כרטיס-נסיעה לארצות-הברית. כשאבא לשם אנשא לו, כך תיכנן.

אבל אני הייתי אז בשיא הקריירה שלי. רקדתי והייתה לי להקה משלי. הריקוד היה כל עולמי. כולם הכירו אוי תי. ואיך אעזוב הכל ואסע לארץ זרה? אחרי הרבה מחשבות ודמעות, סירבתי תי להיענות להצעת-הנישואין של סם פבונר. זו היתה טרגדיה קטנה. סם היה מאוד מאוכזב. גם לי היה קשה לוותר עליו.

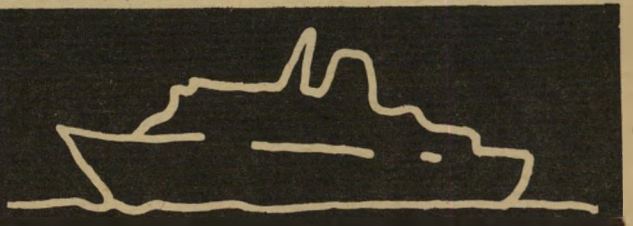
אבל החיים חזקים יותר מכל מהומה כזו. פבונר מצא אישה אחרת שהתאימה לו ואבהה אותו. הם חיו יפה. אני התחתנתי עם שחקן התיאטרון

לאכול ולרזות...

כיצד לרזות עד 5 ק"ג ב-10 ימים עם תה BAI LIN

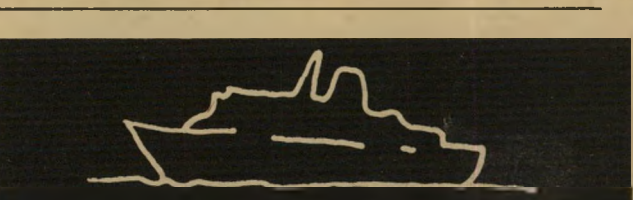
ניתן להשיגו בבתי מרקחת, חנויות למוון טבעי ובבתי העסק המובחרים.

הקיצ מפליגים ב-F.B. QUEEN VERGINA עם הרכב לאירופה זה כדאי!

הפלגות סדירות מחיפה לאיטליה.

פרטים בכל משרדי הנסיעות ואצל י. כספי בע"מ חיפה 674444 ת"א 655749 ירושלים 244266

שייט חופים לאיטליה יוון והאיים

הפלגות 7 ימים החל מ- \$ 235 הפלגות 10 ימים החל מ- \$ 365

פרטים בכל משרדי הנסיעות ואצל י. כספי בע"מ חיפה 674444, ת"א 655749 ירושלים 244266